

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКА РИСУНКУ

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(Образотворче мистецтво)

Освітній рівень другий (магістерський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017-18 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136654
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Програма № 1654/17
Лисенко
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 07 » 20 17

Робоча програма навчальної дисципліни «Практика рисунку» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (Образотворче мистецтво).

Розробник: Крюкова Ганна Олексіївна, Заслужений художник України, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

(підпис)

Ю. В. Романенкова

_____, 2017 рік
_____, 2018 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
III. Програма	
Змістовий модуль I. Анатомічна будова м'язів людини	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни	15
V. Карта самостійної роботи студента	16
VI. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	17
VII.. Методи навчання	19
VIII. Методичне забезпечення курсу.....	19
IX. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.	19
X. Рекомендована література.....	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Практика рисунку» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати магістр відповідно до алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Практика рисунку», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні постаті людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Практика рисунку». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Практика рисунку» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми магістра образотворчого мистецтва формуються **загальні та фахові компетентності**.

Загальні компетентності: Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площа) для зображення задуманого.

Результати навчання: Знання, практичні навички та вміння.

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння:

- уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки.
- уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань. По завершенню семестру – залік.

Програма передбачає послідовне вивчення рисунка постаті людини шляхом виконання різних завдань з натури. Процес виконання начерків має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунка повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати

на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури та короточасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з рисунка.
- Практичну роботу: навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи.
- Навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт.
- Самостійну роботу студентів, створення творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення натури. Вони мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка постаті людини;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;

- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовний модуль 1. Анатомічна будова м'язів людини							
1.	Оголена постать, що стоїть зі спини у складному русі.	12	12	12			
2.	Оголена постать, що сидить на тлі драперій	22	12	12	10		
3.	Начерк оголеної постаті, що сидить в складному розвороті (м'який матеріал)	6	6	6			
4.	Начерк оголеної постаті, що сидить в складному розвороті зі спини (м'який матеріал)	4	4	4			
5.	Оголена постать в русі з опорою на одну ногу	20	14	14	6		
6.	Оголена постать, що лежить на тлі драперій	20	12	12	8		
<i>Разом за навчальним планом</i>		90	60	60	24	6	

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. АНАТОМІЧНА БУДОВА М'ЯЗІВ ЛЮДИНИ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Завдання 1. Оголена постать, що стоїть зі спини у складному русі (12 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Графічні матеріали.

Постановка: оголена постать, що стоїть на подіумі, на тлі червоної та чорної драперії, спиною до студентів, з опорою на одну ногу.

Мета: вчитись використовувати різні засоби зображення основних опорних точок. Розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини, розуміти пропорційну та об'ємну цілісність.

Завдання: закомпонувати рисунок за канонами композиції, переконливо поставити постать на площину, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з легкою світлотіньовою обробкою.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті в заданому форматі

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок загальних форм фігури – тулуба з плечовим поясом і таза

3 етап роботи: уточнення пропорцій, тональна проробка форми

4 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови чоловічої натури.

5 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

Завдання 2. Оголена постать, що сидить на тлі драперій (12 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Графічні матеріали.

Постановка: сидяча постать оголеної натури komponується в системі чорно-білих драперій.

Мета: навчитись передавати анатомічну та пластичну характеристику моделі.

Завдання: закомпонувати натуру за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з тональним вирішенням.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті в заданому форматі

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, передача сидячої пози моделі.

3 етап роботи: впевнена побудова, уточнення пропорцій, тональна проробка форми

4 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови чоловічої натури

5 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

Завдання 3. Начерк оголеної постаті, що сидить в складному розвороті (6 год.)

М'який матеріал. Формат – А2. М'які матеріали.

Постановка: сидяча постать чоловічої натури на темному тлі .

Мета: навчитись передавати анатомічну та пластичну характеристику моделі, використовуючи м'які матеріали.

Завдання: закомпонувати натуру за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з тональним вирішенням.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті в заданому форматі

2 етап роботи: впевнена побудова, уточнення пропорцій, тональна проробка форми

3 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

Завдання 4. Начерк оголеної постаті,

що сидить в складному розвороті зі спини (4 год.)

М'який матеріал. Формат – А2. М'які матеріали.

Постановка: сидяча постать чоловічої натури на темному тлі .

Мета: навчитись передавати анатомічну та пластичну характеристику моделі, використовуючи м'які матеріали.

Завдання: закомпонувати натуру за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з тональним вирішенням.

1 етап роботи: композиція рисунка, тональна проробка форми

2 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

Додаткова[1,2,3,4,5,6,7,8]

Завдання 5. Оголена постать в русі з опорою на одну ногу (14 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Освітлення штучне.

Постановка: оголена натура на тлі чорної драперії з опорою на одну ногу.

Мета: оволодіти знаннями конструктивно-структурного зображення постаті людини.

Завдання: гармонійно розташувати зображення у форматі, переконливо поставити постать на поверхню подіуму, встановити пропорції, вирішити рисунок об'ємно.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті в заданому форматі

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок загальних форм фігури – тулуба з плечовим поясом і таза

3 етап роботи: впевнена побудова, уточнення пропорцій, тональна проробка форми

4 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови чоловічої натури

5 етап роботи: етап узагальнення малюнка

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

Завдання 6. Оголена постать, що лежить на тлі драперій (12 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Освітлення штучне.

Постановка: жіноча натура, що лежить на подіумі, на тлі світлих драперій.

Мета: Розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини, розуміти пропорційну та об'ємну цілісність.

Завдання: закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з легкою світлотіньовою проробкою.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення натури в заданому форматі.

2 етап роботи: уточнення пропорцій, тональна проробка форми. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови натури. Нюанси пластики тіла. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

4 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального».

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Практика рисунку»

Разом: 90 год., з них: практичні заняття – 60 год., самостійна робота – 24 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I					
Назва модуля	Анатомічна будова м'язів людини					
Кількість балів за модуль	480 балів					
Теми практичних занять	Оголена постать, що стоїть зі спини у складному русі <i>(відвідування –6 балів, 60 балів за роботу)</i>	Оголена постать, що сидить на тлі драперій <i>(відвідування –6 балів, 60 балів за роботу)</i>	Начерк оголеної постаті, що сидить в складному розвороті <i>(відвідування –3 бали, 30 балів за роботу)</i>	Начерк оголеної постаті, що сидить в складному розвороті зі спини <i>(відвідування –2 бали, 20 балів за роботу)</i>	Оголена постать в русі з опорою на одну ногу <i>(відвідування –7 балів, 70 балів за роботу)</i>	Оголена постать, що лежить на тлі драперій <i>(відвідування –6 балів, 60 балів за роботу)</i>
Самостійна робота		Табл. 5.1 <i>(50 балів)</i>			Табл. 5.1 <i>(25 балів)</i>	Табл. 5.1 <i>(50 балів)</i>
Види поточного контролю	МКР № 1 <i>(25 балів)</i>					
Форма підсумкового контролю	Залік					
Підсумковий рейтинговий бал	480 балів (коефіцієнт успішності: $480 \div 100 = 4,8$)					

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. АНАТОМІЧНА БУДОВА М'ЯЗІВ ЛЮДИНИ

Таблиця 5.1

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Кількість	Бали
Змістовий модуль I. Академічний живопис оголеної постаті		
Начерки фігури людини різного віку, що сидить, в інтер'єрі	10 шт.	50
Начерки фігури людини, що стоїть	5 шт.	25
Начерки фігури, що лежить	10 шт.	50
<i>Разом: 24 год.</i>	<i>Разом: 125 балів</i>	

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Практика рисунку» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Модульний контроль проводиться у формі практичного заняття на якому студенти демонструють свої вміння та навички з рисунку.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 6.1. – 6.3.

Таблиця 6.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування практичних занять	1	30	30
3	Робота на практичному занятті	10	30	300
4	Самостійна робота	5	25	125
6	МКР	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал				480

Таблиця 6.2

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Сума
Змістовий модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР			
66	116	33	22	102	116	25	480	4,8	100

Таблиця 6.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу.

Модульний контроль знань магістра здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (перегляд);
- ✓ методичний фонд;
- ✓ роботи студентів з фонду.

IX. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-15 студентів одночасно.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури .
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баммес Г. Изображение фигуры человека: пособие для художников, преподавателей и учащихся / Г. Баммес. – М.: Сварог и К, 1999. – 336 с. (Наявний в електронній бібліотеці кафедри)
2. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. – 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
3. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
4. Лумис Э.Обнаженная натура. Руководство по рисованию / Эндрю Лумис; [пер. с англ. А. Куняева]. – М.: Эксмо, 2012. – 208 с.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 5-ти примірниках).
5. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовани / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
6. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству / В.С. Шаров. – М.: Эксмо, 2013. – 648 с.: ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4886/>)
7. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К: НАУ, 2005. – 60 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 12-ти примірниках).

Додаткова

1. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 144 с.

2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 120 с.
3. Барщ А. Наброски и зарисовки. / А. Барщ – М.: Искусство, 1970. – 164 с.
4. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н.Н.Ростовцев – М.: Просвещение, 1995.- 239с.
5. Ратнічин В.М. Перспектива. – 2ге вид./ В.М. Ратнічін. – К.: Вища школа,1977. – 90 с.
6. Молева Н.М. Выдающиеся русские художники-педагоги./ Н. М. Молева – М.: Высшая школа, 1991. – 344 с.
7. Ростовцев Н.Н. Рисование головы человека. Учебное пособие / Н.Н.Ростовцев – М.: Изобразительное и-во, 1989. – 304 с.
8. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка / Н.Н.Ростовцев, – М.: Просвещение, 1983. – 240 с.